

2007-07-20

Stämplat:

Undersökning: Lappland, Jokkmokks sn,
RAÄ 383; Boplats sjöregl. nr 1225;1229; 1231;1232; 1233

Ansvarig institution: RAÄ

Ansvarig för undersökningen: Berit Hallgren

Ekonomiskt kartblad: 26J 9f

Lst:s dnr:

Eget dnr:

Fynd: Ja Nej

Lägeskoordinater: x7397 y1678

Landskap	Lappland
Socken/Stad	Jokkmokk
Fornlämningsnummer	RAÄ 383; Boplats sjöregl. nr 1225; 1229;1231;1232; 1233
Fastighet/kvarter	Runt sjöarna Vaikijaure och Klubbuddsjön
Fornlämningstyp	Boplatser
Undersökningsår	1962
Typ av undersökning	Slutundersökningar
Dokumentationsmaterial	Kortfattade redogörelser för undersökningarna, fyndlistor, fotonegativ, kontaktkopior
Materiallista bifogas	Nej
Fyndlista bifogas	Ja
Ekonomisk karta eller stads/kvarterskarta bifogas	Ja
Datering	Stenålder (norrländsk)
Resultaten har publicerats i:	

2007-07-20

Sammanställt av, namn och datum

Janis Runcis

2007-07-20

Beskrivning (ex.: orsak till undersökningen, beskrivning av undersökningsområdet, undersökningens omfattning, sammanfattning av resultaten, fyndkategorier)

Då Vattenfallsstyrelsen planerade utbyggnads- och dräneringsarbeten vid sjöarna Vaikijaure och Klubbuddssjön kom arkeologiska undersökningar att genomföras inom sex områden. Dessa var belägna i Jokkmokks socken i Lappland inom Lilla Lule älvs vattenområde. En av lokalerna var en känd och registrerad fornlämning, RAÄ 383, medan de övriga följer en specialinventeringsnumrering. Undersökningarna ägde rum året 1962 och hade föregåtts av riktade inventeringar samt en provgrävning. Undersökningarna utfördes av Riksantikvarieämbetet och ansvarig grävledare var Berit Hallgren. Ett rapportmanus tillsammans med en registrering och preliminär bearbetning av fyndmaterialet finns färdigställt av Harald Sundlin. Fyndregistreringen, särskilt för det litiska materialet, är gjord enligt den metod som utarbetats inom det tvärvetenskapliga forskningsprojektet Norrlands Tidiga Bebyggelse (NTB), ett samarbetsprojekt mellan Riksantikvarieämbetet, Stockholms Universitet och flera andra vetenskapliga institutioner. Sammantaget har de arkeologiska åtgärderna inför de stora kraftverksutbyggnaderna inneburit ett väsentlig kunskapstillkott om de norrländska fångstkulturernas materiella kultur och historiska relationer.

De undersökta boplatserna befann sig alla i nära strandlägen. Terrängen runt de två sjöarna växlar mellan sumpiga myrmarker och stenbundna strandremor med inslag av sand och grus. Fornlämningstypen, den vattennära boplatser eller aktivitetsytan, hör till den absolut vanligaste i denna del av landet. Lägena på uddar eller näs, de innersta delarna av vikar, vid platser där vattenflöden och sjöar möts, är gynnsamma för jakt och fiske med stenålderns fångstmetoder. Solbelysta lägen på strandbrinkar med bakomliggande skyddande höjder för nordliga vindar var också utmärkta platser för bosättningar. Bosättningsmönstret antas ha varit rörligt med säsongsbetingade variationer och ett optimalt utnyttjande av den artrika faunan. Boplatserna från stenåldern avvecklar sig genom karakteristiska fynd som spolats fram på stränderna, som t.ex. skärvsten och avslag från redskapstillverkning, i allmänhet kvarts eller kvartsit men även skiffer. Skärvstenar påträffas också ackumulerade i vallformationer och tolkas som hyddbottnar. I förfjällsterrängen i inlandet markeras fångstfolkens tidiga närvaro genom de stora fångstgropssystemen, använda till de större villebråden.

Fynden från de sex undersökta boplatserna avviker inte från den gängse bilden. Där finns småredskap som skrapor av olika former, spetsar, avslag och avfall från bearbetningen i olika typer av kvarts/kvartsit, skifferspetsar och andra redskap i samma material, enstaka föremålsfragment av grönsten, allt tillsammans vittnande om variationen i nyttjandet av de lokalt tillgängliga stenmaterialen. Enstaka järnföremål som knivar förekom också men bedömdes som sekundära inslag i ett annars homogent material. På en av lokalerna, sjöregl nr 1233, fanns i den annars helt dominerande stenredskapsmassan åtta bleckfragment av brons. Detta illustrerar en annan problematisk aspekt av den norrländska förhistorien, nämligen att Sydskandinaviens kronologiska system inte kan tillämpas på det nordliga materialet utan vidare. Metallkulturen fick aldrig samma synkront massiva genomslag i de nordligaste materialen, vare sig ideologiskt eller ekonomiskt. Det har också hävdats att tydliga kulturhistoriska skiften i Norrland ibland kan sammanfalla med de sydsvenska men att de bör definieras på annat sätt beroende på de särskilda ekonomiska och kulturella förutsättningar som råder i de nordliga landskapen.